

Verslag

Centraal College van Deskundigen Restauratiekwaliteit

Datum: 4 september 2020

Plaats: Teams

Naam	Vertegenwoordigt	Werkt bij
Aanwezig:		
Rob van Hees	Voorzitter CCvD Restauratiekwaliteit	
Walter de Koning	Secretaris CCvD Restauratiekwaliteit	ERM
Natasha Herman	RN, ARA, VRN – uitvoerende restauratoren	Redbone Bindery
Miranda Maring	Certificerende instellingen	Hobeon
Gert Tutert	Private opdrachtgevers	SBGK
Rients Anne Slotema	Federatie Grote Monumentengemeenten – FGM	Leiden
Bastiaan van de Kraats	Vereniging Architecten Werkzaam in de Restauratie - VAWR	1meter98 architecten
Jacqueline van Dam	Vereniging Architecten Werkzaam in de Restauratie - VAWR	Van Hoogevest
Michiel van Hunen	Rijksdienst Cultureel Erfgoed – RCE	RCE
Isja Finaly	Federatie Instandhouding Monumenten - FIM	Vereniging HdK
Joop Heijdra	Provincies	Gelderland
Marc van Roosmalen	Raad voor Vastgoed Rijksoverheid – RVR	Rijksvastgoedbedrijf
Afwezig:		
Berrie Endevoets	Platform Gespecialiseerde aannemers	OrlyEndevoets
Kasper Burgy	Vakgroep Restauratie	Burgy Bouwbedrijf
Gast:	Agpt 5 en 6	
Marjan de Visser	Commissie Opleidingen & Nascholing	Restauratie Atelier Marjan de Visser

1. Opening, vaststellen agenda

Een deel van de agendapunten wordt verschoven naar een (nog te plannen) extra vergadering. Jacqueline van Dam, opvolger van Bastiaan van de Kraats, stelt zich voor.

2. Verslag en actielijst bijeenkomst 6 maart 2020

Redactioneel:

Besluit: het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

Naar aanleiding van het verslag:

- Het overleg over de isolatieconcepten in de URL-en voor daken loopt. Het resultaat zal op de agenda van de volgende vergadering staan.

Actielijst: wordt besproken tijdens de extra vergadering.

3. Vaststellen wijzigingen URL 4004, 4010, 4011 en 4014

Wordt besproken tijdens de extra vergadering.

4. Vaststellen wijziging URL 4009 Historisch Schilderwerk

De ontwerp-wijziging is tijdens de vorige vergadering vastgesteld en heeft ter

inzage gelegen. Er zijn – naast de gebruikelijke adviezen m.b.t. regelgeving, bestek en redactie – geen reacties ontvangen. De begeleidingscommissie heeft de adviezen verwerkt in de nu geagendeerde eindversie. Daarnaast diverse andere wijzigingen als resultaat van discussie in de begeleidingscommissie. Aan de orde komt het volgende:

- Het is onduidelijk hoe de grenzen tussen de typen schilderwerk in de pyramide op p. 8 worden gedefinieerd, hier moet een nadere toelichting op worden gegeven. Nu valt bijvoorbeeld beschilderd doek in een plafond onder 1 (en daarmee buiten de URL) terwijl de rest van het plafond onder 2 of 3 valt (en daarmee binnen de URL). Dit is niet wenselijk.
- Algemeen: Er is behoefte aan een overzicht waarin duidelijk wordt onder welke regeling (URL 4009 of RestauratorenRegister) een kleurige afwerking wordt geborgd. **Actie De Koning**
- Algemeen: er is op diverse plaatsen tekst ontleend aan RCE-brochures. Op zich juist, maar bronvermelding ontbreekt. Bijlage toevoegen (het gaat niet alleen om verwijzingen naar RCE-documenten, maar breder over alle gebruikte bronnen. Voor alle richtlijnen).
- Algemeen: er zijn diverse links naar webpagina's in het document opgenomen. Hoe worden die onderhouden? Beter is om het onderwerp zelf erbij te noemen zodat een verbroken link terug te vinden is.
- Par 1.2.2 'respecteren van de historische kleurtoepassing: het terugbrengen van ~~de een~~ juiste (oorspronkelijke kleurstelling..). Er moet immers vaak een keuze gemaakt worden uit verschillende historische kleuren.
- Par 1.2.2 omgevingsvergunning nodig, afhankelijk van het belang dat met het project gemoeid is en de mate van ingrijpen;
- Blz. 11:laat regelmatig te wensen over.
- Par 3.2.4 / toelichting: zowel exterieur als interieur, ~~tenzij iszijn~~.
- Par 3.2.4 / blz. 26 Het 1:1 vervangen van een gebroken ruit is vergunningvrij.
- Par 3.5 'historisch metselwerk' vervangen door historische baksteen. Terracotta toevoegen aan de beschrijving. (Gebakken klei is de verbindende factor)
- Blz. 53, onderschrift bij foto is niet juist. ~~Constructieve~~ schade in een betonnen ondergrond
- Par 3.8 intro toevoegen (in relatie tot het overzicht als boven bij de eerste opmerking bedoeld)
- Blz. 81: onderschrift bij foto is niet juist. ~~(rechts op de afbeelding)~~

Besluit: versie 2.0 van URL 4009 wordt vastgesteld, met in achtneming van bovenstaande wijzigingen.

5. RestauratorenRegister – uitbreiding met Beschilderde oppervlakken Historische binnenruimten

Marjan de Visser, lid van de Commissie Opleidingen en nascholing voor het RestauratorenRegister, is op verzoek van het CCvD aanwezig om het werk van de Commissie toe te lichten. Zij introduceert zichzelf en vertelt vervolgens over de samenstelling en werkwijze van de commissie. Na het beantwoorden van enkele vragen wordt overgegaan tot het behandelen van de agendastukken voor het onderwerp 'uitbreiden van het RestauratorenRegister met het specialisme beschilderde oppervlakken in historische binnenruimten'.

De ontwerp-stukken zijn tijdens de vorige vergadering vastgesteld en hebben ter inzage gelegen. Er zijn diverse reacties ontvangen, ook heeft een informatiebijeenkomst plaatsgevonden. Geconstateerd kan worden dat het al jaren bestaande verschil van mening over 'diploma op academisch niveau vereist' of 'ook

ruimte voor mensen met andere opleiding of training on the job' nog lang niet beslecht is. Zie met name de tabel met Opmerkingen van Algemene aard.

Besproken wordt het verslag van de informatiebijeenkomst op 30 juni. De in het verslag genoemde acties moeten nog worden uitgevoerd. De actie bij 2.5 'onderscheid schilderijen / HB / restauratieschilder sluit aan bij de opmerkingen van het College bij URL 4009 dat een overzicht over de vraag bij welke regeling (URL 4009 of RestauratorenRegister) geborgd is, gewenst is. De vraag of een toets op het hebben van een VCA-diploma zinvol is, zal eerst met de begeleidingscommissie worden besproken.

De 'Tabel reacties van algemene aard' wordt besproken.

- Toegelicht wordt dat een deel van de opmerkingen betrekking had op een eerdere versie van de toelichtende PPT. Deze opmerkingen zijn verwerkt in de versie die voor openbare reactie is gepubliceerd.
- Blz. 9 'een grote diverse groep door 1 vorm': het Register beoogt de opdrachtgever een keus te bieden uit gekwalificeerde restauratoren. Verschillen tussen deze restauratoren zijn voor opdrachtgevers maar zeer beperkt van belang. De restauratoren worden op dezelfde manier gekwalificeerd en gebruiken dezelfde ethische code (Gedragscode).
- verschil in terminologie: een deel van de restauratoren ziet conserveren niet als variant op restaureren maar als een apart iets. Restaureren is dan alleen fysiek ingrijpen. Daarbij wordt aangetekend dat dit vooral beleefd wordt bij 'kleur', andere restauratoren zitten dicht bij de bouwwereld en hebben minder moeite met de begrippen in de restauratieladder. Het College besluit dat nu alleen te constateren, discussie op dit onderwerp kan later gevoerd worden.
- De beoogde structuur m.b.t. bij- en nascholing wordt in de stukken toegelicht. Benadrukt wordt dat dit geen vervanging van een opleiding is.

De 'Tabel Registratie-eisen' wordt besproken en op enkele plaatsen toegelicht.

- Het is gewenst om ook buitenlandse opleidingen te bespreken en waar mogelijk te erkennen. Dit wordt opgepakt door de Commissie.
- Besproken wordt dat een WO-werk en denkniveau niet hetzelfde is als een masterdiploma

De 'Tabel Toetsleidraad en specialismen' wordt besproken en op enkele plaatsen toegelicht. Er zijn geen verdere opmerkingen.

Gewijzigde Toetsleidraad:

- Zijn er extra kosten verbonden aan het kwalificeren voor meerdere specialismen? Alleen als de specialismen inhoudelijk zodanig uit elkaar liggen dat het noodzakelijk is om meerdere experts in te schakelen voor het toetsen.
- Zijn er voldoende senior RegisterRestauratoren om te komen tot een beoordeling van een atelier? Dat is met een wijziging van de regeling ondervangen (alternatieven mogelijk)
- Afkorting PI (post initieel) uitschrijven
- Bl.z 8: de voetnoot is onjuist

Besluit:

- Het CCvD stemt in met de beantwoording van de reacties op het voorstel
- Het CCvD stelt vast: Registratie-eisen specialisme 30 en de Toetsleidraad specialisme 30 (met wijzigingen). Tevens de gewijzigde lijst met specialismen en zoektermen.

6. Vaststellen ontwerp-wijziging URL 4007 Steenhouwwerk

De kern van de voorgelegde wijziging is het opnemen van risico beheersende maatregelen voor het omgaan met zandsteen en andere kwarts houdende natuursteensoorten. Daarnaast een algehele update van de tekst van de URL.

Besproken wordt dat College graag had gewild dat het omgaan met kalkzandsteen in deze opzet was meegenomen. Dat is niet gebeurd. Nagegaan wordt of en hoe dit alsnog in het Achtergronddocument kan worden opgenomen. **Actie De Koning** Verder wordt besproken (n.a.v. 6.4) dat de Vakgroep Restauratie aan de begeleidingscommissie heeft deelgenomen.

M.b.t. de ontwerp-wijziging van de URL:

- Blz. 12, foto / onderschrift. Foto en onderschrift zijn onjuist, verwijderen. Korstmoss is geen veroorzaker, maar gevolg van een vochtprobleem. Korstmossen zijn bovendien beschermd, verwijderen ligt dus niet voor de hand. Wenselijk is een foto met een dikke moslaag (mos kan vocht vasthouden en dat kan leiden tot vorstschade), verwijderen van zo'n dikke moslaag is wenselijk en te beschouwen als conserveren. Bijschrift kan dan grotendeels behouden blijven.
- Blz. 16/17: voorbeelden van kopiëren ontbreken; bij voorkeur een nieuw voorbeeld toevoegen
- Par 3.2.5: de tekst is op zich juist, maar de tekst van de oude versie van de URL (zie par 3.2.7) moet er aan toegevoegd worden
- Blz. 36/37 Legenda toevoegen bij de tabellen
- Blz. 39: zie ook de opmerking bij de URL Historisch schilderwerk over het onderhouden van links. Hier dus onderwerpen toevoegen.

M.b.t. het Achtergronddocument wordt besproken:

- Blz. 7: vraagtekens bij de getallen m.b.t. porositeit in tabel 1, met name m.b.t. Bentheimer (dat zou meer dan 20% moeten zijn i.p.v. 7%). Afgesproken wordt dit kort te sluiten met Timo Nijland.
- Geconstateerd wordt dat de grenswaarden in Duitsland strenger zijn, maar dat er relaxter mee wordt omgegaan. Althans: productie die in NL niet kan, wordt verzorgd in Duitsland.
- Blz. 28. Vraag: hoe is de grenswaarde vertaald naar levenslange blootstelling? Dat is nu niet duidelijk; deze vraag bij het agenderen van de definitieve versie beantwoorden.

M.b.t. mail van Kasper Burgy: overleg met Vakgroep Restauratie moet nog plaatsvinden. **Actie De Koning**

Besluit: vrijgeven van ontwerp-wijziging van URL 4007 met Achtergronddocument voor een openbare reactieronde met in achtneming van de tijdens de vergadering afgesproken wijzigingen.

7. Vaststellen ontwerpregeling voor restauratie-architecten

De GEAR-regeling wordt geheel herzien. Het resultaat bestaat uit een tweetal nieuwe richtlijnen (BRL 1000 en URL 1001). Een erkend architect zal zich bovendien kwalificeren voor URL 2001.

Bastiaan van de Kraats licht toe dat er bij de VAWR een brede behoefte was aan een herziening.

Besproken wordt m.b.t. de BRL:

- de titel van de BRL is veranderd. De GEAR-architect zal dus Erkend Restauratie Architect (ERA) gaan heten.
- Soms kan een langere auditcyclus worden aangehouden. Is dit extern zichtbaar? Toegelicht wordt dat een langere cyclus door de CI gehanteerd kan worden als de certificaathouder goed presteert. Het resultaat (het certificaat) is hetzelfde, dus niet extern zichtbaar.
- Is de auditlast voor kleine bureaus een probleem? Bastiaan van de Kraats heeft niet de indruk dat dit speelt (destijds voor hemzelf in ieder geval niet)
- Het bureauprofiel zoals gehanteerd in de huidige GEAR is losgelaten.
- Hoe ziet de overgangsregeling er uit? Dat wordt later voorgelegd, bij de agendering van de definitieve versie.
- Blz. 4 visie veranderen in restauratievisie
- Par 3.1 Restauratieladder als bijlage bijvoegen
- Een definitielijst wordt gemist, met name van ethiek. Toevoegen.

Besproken wordt m.b.t. de URL:

- Geconstateerd wordt dat de URL een heel andere opzet heeft dan andere URL-en. De URL is zeer goed leesbaar. De lay out bij de afbeeldingen behoeft nog aandacht.
- De URL omvat ook begeleiding. Er is in praktijk echter vaak weinig of geen budget voor begeleiding. Hoe lossen we dat op? De eerste stap is de norm stellen in de URL, de tweede stap (na het vaststellen van de URL) is uitdragen. Gert Tutert licht toe dat organisaties begeleiding ook vaak 'in eigen beheer' verzorgen. Joop Heijdra bevestigt dat de provincie Gelderland geen eisen stelt aan externe begeleiding. De positie van de architect is deels geërodeerd door het inschakelen van een managementbureau, het opkomen van nieuwe opgaven (o.a. klimaat, verduurzaming) geeft een tegentendens.
- De technische uitwerking wordt niet vermeld in URL 1001? Dat zit in URL 2001; in URL 1001 de relatie met URL 2001 toelichten.
- Algemeen: Beter naar voren laten komen dat de architect niet per se een man is ('hij' met algemeen geldende voetnoot)
- Restauratieladder als bijlage bijvoegen
- Blz. 13: waarom zijn er twee ringen; dat suggereert een verdeling tussen secundaire en primaire onderwerpen. Dat is inderdaad bedoeld, toelichten in de tekst.
- Blz. 14: bij de eisen (punt 2) breder kijken dan alleen het gebouw zelf ('het gebouw en zijn omgeving')
- Blz. 21 Restauratie en herbestemming: het woord transformatie toevoegen
- Blz. 25 en 26. Een vergunning speelt op meer plaatsen een rol dan alleen in fase 04. Aanpassen. (Dit geldt ook voor URL 2001, waar dezelfde bijlage is opgenomen)

Reactie op aanbesteding architectendiensten restauratie Museum Prinsenhof Delft:

- De aanleiding en totstandkoming van de ERM-brief worden toegelicht.
- De reactie van de gemeente is teleurstellend. Een toelichtend overleg vindt plaats op 9 september.

Besluit: vrijgeven voor een openbare reactieronde van de ontwerp-wijziging van BRL 1000 en ontwerp-URL 1001 met in achtneming van de tijdens de vergadering afgesproken wijzigingen.

8. Aanvullen URL 2005 Gebouwinspecties

Wordt besproken tijdens de extra vergadering.

9. Duurzaamheidsadvies. Wijziging bijlage 2 URL 2001

Wordt besproken tijdens de extra vergadering.

10. Opvolging auditresultaten

De achtergrond van de audit en de auditresultaten worden kort toegelicht.

Tijdens deze vergadering wordt alleen het plan van aanpak besproken. De overige stukken worden besproken tijdens de extra vergadering. Michiel van Hunen verzoekt om een aanvulling van de Kwaliteitsstandaard (bv 5.3.16 of 5.4) mbt het correct verwijzen naar gebruikte literatuur. Isja Finaly vraagt of het niet juist zou zijn om ook de Jaarrekening op de website te publiceren.

Besluit: het plan van Aanpak wordt vastgesteld, overige stukken komen aan de orde tijdens de extra vergadering.

11. Wijziging URL 5001 Houtaantasting

Wordt besproken tijdens de extra vergadering.

12. Mededelingen / informatie-uitwisseling

Wordt besproken tijdens de extra vergadering.

13. Rondvraag

Het College neemt afscheid van Bastiaan van de Kraats. De voorzitter bedankt hem voor zijn bijdrage en wenst hem veel succes in het ERM-bestuur.

De volgende vergadering is in principe 25 september (niet allen kunnen), tenzij op korte termijn een meer geschikte datum gevonden kan worden.